

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

ในการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและลวดลาย การทำหัตถกรรมจักสาน ก่อข่ายใบตาลพื้นบ้าน และพัฒนารูปแบบและลวดลายหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน โดยใช้ดินสาดิน เพื่อประโยชน์ใช้สอยและการตกแต่ง กรณี ก่อข่ายใบตาล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดแหล่งข้อมูล
2. กลุ่มศึกษา
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การพัฒนารูปแบบและลวดลาย
6. การวิเคราะห์ และสรุปข้อมูล

การกำหนดแหล่งข้อมูล

ผู้ศึกษาได้กำหนดแหล่งข้อมูล 2 กลุ่มดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการผลิตซึ่งประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลจากท้องถิ่นเป็นบุคคลต้นแบบสามารถถ่ายทอดความรู้ เทคนิค วิธีการ และสร้างสรรค์ผลงานการผลิตเครื่องจักสานของ บ้านช้าง ตำบลปงแสนทอง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ ขั้นตอนการจักสาน ก่อข่ายใบตาล และผลิตภัณฑ์สำเร็จ
2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงาน ตลอดจนศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้ศึกษาเรียนรู้ได้อย่างเข้าใจตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

กลุ่มศึกษา

กลุ่มศึกษา คือบุคคลต้นแบบสามารถถ่ายทอดความรู้ เทคนิค วิธีการ และสร้างสรรค์ผลงานการผลิตเครื่องจักสานของ บ้านช้าง ตำบลปงแสนทอง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จำนวน 3 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้กำหนดการสร้างเครื่องมือเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สำรวจพื้นที่
3. ประมวลความรู้และสังเกต เพื่อนำไปสร้างแบบสังเกตและการสัมภาษณ์
4. นำร่างแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่

ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จากนั้น นำไปแก้ไขตามคำแนะนำ

5. นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปใช้ในสภาพจริงกับกลุ่มศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์

5.1 แบบสังเกต แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลทางกายภาพ เป็นการสำรวจข้อมูลของกลุ่มศึกษา ได้แก่

- สถานที่ทำงาน
- บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมบริเวณสถานที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 กระบวนการผลิตการจักสานก่องข้าวใบตาล มีรายละเอียดดังนี้

- การใช้เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ในการสร้างผลงาน
- การถ่ายทอดภูมิปัญญา วิธีการ การจักสาน
- การสร้างผลงานของกลุ่มศึกษาที่ถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานผ่าน

การสร้างสร้อยอย่างเป็นขั้นตอน

5.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์กลุ่มศึกษา แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ และระยะเวลาในการสร้างผลงาน

ตอนที่ 2 ข้อมูลทางกายภาพ สัมภาษณ์กลุ่มศึกษา เกี่ยวกับวิธีการจักสาน

ดังต่อไปนี้

- การใช้เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์
- กระบวนการคิด เทคนิค วิธีการ ได้ถ่ายทอดและการเรียนรู้

การทำก่องข้าวใบตาล

- การขึ้นรูปแบบและวาดลายส่วนท้องและส่วนฝา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ลงพื้นที่เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์และขอความอนุเคราะห์จากกลุ่มศึกษา สร้างความสัมพันธ์พร้อมทั้งสังเกตทางกายภาพและกระบวนการผลิต ตลอดจนนัดหมาย วัน เวลา ในการ สัมภาษณ์กลุ่มศึกษาระหว่างวันพฤหัสบดีที่ 26 ตุลาคม 2549 ถึงวันจันทร์ที่ 30 ตุลาคม 2549 เพื่อ รวบรวมข้อมูลและกระบวนการผลิต บันทึกด้วยกล้องดิจิทัล ซึ่งได้รับอนุญาต พร้อมทั้งสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
3. ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มศึกษาเป็นรายบุคคล
4. ผู้ศึกษาลงมือการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงาน การพัฒนารูปแบบและลดความ หักดกรรณจกสานพื้นบ้านโดยใช้ดินสาน เพื่อประโยชน์ใช้สอยและการตกแต่ง กรณีห้องข้าวใบตาล โดยคิดรูปแบบและลดความด้วยตนเอง

การพัฒนารูปแบบและลดความ

หลังจากที่ได้ ศึกษารูปแบบและลดความ การทำหัตถกรรมจักสานห้องข้าวใบตาล พื้นบ้านแล้ว จากนั้นผู้ศึกษาได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบและลดความหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน โดยใช้ ดินสาน เพื่อประโยชน์ใช้สอยและการตกแต่ง กรณีห้องข้าวใบตาล ตามขั้นตอนโดยการ ออกแบบ และกระบวนการผลิตดินสานการตกแต่งเป็นถาด กระชาด และกระบุงดินสานด้วยตนเอง โดยการขึ้นรูป การตกแต่ง การผึ่งแห้ง การเผาดิบ การชุบเคลือบ การเผาเคลือบ ผลงานสำเร็จ และการจัดแสดงนิทรรศการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ทั้งระหว่างการรวบรวมข้อมูลและสิ้นสุดการ รวบรวมข้อมูล จากนั้นนำเสนอโดยใช้วิธีการบรรยายเชิงพรรณนาและแสดงผลงาน การตรวจสอบ ข้อมูลที่ได้ทั้งหมด จะนำมาตรวจสอบความถูกต้องตามข้อเท็จจริง ความสอดคล้องและความสัมพันธ์ กับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่กำหนดไว้